

ساختار کتاب

کتاب شب امتحان **هویت اجتماعی (علوم اجتماعی) دوازدهم** از ۴ قسمت اصلی تشکیل شده است که به صورت زیر است:

۱- **آزمون‌های نوبت اول:** آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را درس به درس طبقه‌بندی کرده‌ایم؛ بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر درس از درس‌نامه تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند. در کنار سؤال‌های این آزمون‌ها نکات مشاوره‌ای نوشته‌ایم. این نکات به شما در درس‌خواندن قبل از امتحان و پاسخگویی به آزمون در زمان امتحان کمک می‌کند.

ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول مشابه آزمونی را که معلمان از شما خواهد گرفت، ببینید.

۲- **آزمون‌های نوبت دوم:** آزمون‌های شماره ۵ تا ۱۲ از کل کتاب و مطابق امتحان پایان سال طرح شده‌اند. این قسمت هم، خودش به ۲ بخش تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ را که برای نوبت دوم طرح شده‌اند هم طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر درس تعدادی سؤال مرتبط را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره دارند؛ در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید. این آزمون‌ها هم نکات مشاوره‌ای دارند.

ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۲ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم؛ پس، در این بخش با ۴ آزمون نوبت دوم، مشابه آزمون پایان سال مواجه خواهید شد.

۳- **پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها:** در پاسخ تشریحی آزمون‌ها، همه آن‌چه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم.

۴- **درس‌نامه کامل شب امتحانی:** این قسمت، برگ برنده شما نسبت به کسانی است که این کتاب را نمی‌خوانند (🔍) در این قسمت، همه آن‌چه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان هویت اجتماعی (علوم اجتماعی) نیاز دارید، در ۱۰ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذتش را ببرید! **یک راهکار،** موقع امتحان‌های نوبت اول می‌توانید از سؤال‌های درس‌های ۱ تا ۵ آزمون‌های ۵ تا ۸ هم استفاده کنید.

فهرست

شماره صفحه

پاسخ‌نامه	آزمون	نوبت	شماره (طبقه‌بندی شده)
۲۷	۳	اول	آزمون شماره ۱ (طبقه‌بندی شده)
۲۷	۵	اول	آزمون شماره ۲ (طبقه‌بندی شده)
۲۸	۷	اول	آزمون شماره ۳ (طبقه‌بندی نشده)
۲۸	۹	اول	آزمون شماره ۴ (طبقه‌بندی نشده)
۲۹	۱۱	دوم	آزمون شماره ۵ (طبقه‌بندی شده)
۲۹	۱۳	دوم	آزمون شماره ۶ (طبقه‌بندی شده)
۳۰	۱۵	دوم	آزمون شماره ۷ (طبقه‌بندی شده)
۳۰	۱۷	دوم	آزمون شماره ۸ (طبقه‌بندی شده)
۳۰	۱۹	دوم	آزمون شماره ۹ (طبقه‌بندی نشده)
۳۱	۲۱	دوم	آزمون شماره ۱۰ (طبقه‌بندی نشده)
۳۲	۲۳	دوم	آزمون شماره ۱۱ (طبقه‌بندی نشده)
۳۲	۲۵	دوم	آزمون شماره ۱۲ (طبقه‌بندی نشده)

۳۳

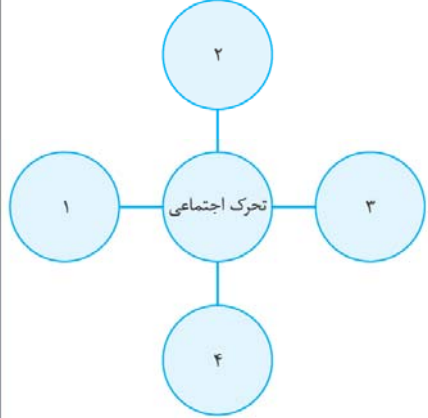
درس‌نامه توپ برای شب امتحان

شماره	نوبت اول پایه دوازدهم دوره متوسطه دوم	مدت آزمون: ۶۰ دقیقه	کلید رشته‌ها به جز انسانی	هویت اجتماعی	ردیف
آزمون شماره ۱					
درس اول					
۱/۵				مفاهیم زیر را تعریف کنید. الف) کنش: ب) کنشگر: پ) پیامد ارادی:	۱
۱/۵	آگه ویژگی‌های کنش رو بلد باشید، به راحتی می‌توانید به این سؤال‌ها جواب دهید.			در عبارات زیر، به کدام‌یک از ویژگی‌های کنش انسانی اشاره شده است؟ الف) فردی به مضرات استفاده بیش از اندازه فضاهای مجازی آگاه است، ولی تصمیم به ترک آن نمی‌گیرد. (.....) ب) فتح قلعه اورست توسط تیم کوهنوردی (.....) پ) دادن کارت زرد به بازیکن خاطی، توسط داور (.....)	۲
۱				پیامدهای ارادی و غیرارادی را در موارد زیر مشخص کنید. الف) دانشجویی، بعد از مطالعه کتاب درسی خود، مطالب را یاد می‌گیرد. (پیامد) ب) دانشجو، به سؤالات امتحانی پاسخ می‌دهد. (پیامد)	۳
درس دوم					
۱	تو سؤال‌های صبیح و غلط، به‌یژه متنهای سؤال به افعال پملاست توجه داشته باشید.			صبیح و غلط بودن موارد زیر را مشخص نمایید. الف) اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و هیچ‌یک از ارزش‌های اجتماعی محقق نمی‌شوند. ب) از آن‌جا که افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های طبیعی و اجتماعی معنا دار هستند. پ) کنش اجتماعی حتماً با توجه به دیگران صورت نمی‌گیرد. ت) ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی بعد از این‌که از طریق کنش‌های اجتماعی تحقق پیدا کردند، پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی را ضروری می‌سازند.	۴
۰/۵				گزینه درست را انتخاب کنید. فردی به تنهایی و با صدای بلند، در حال مطالعه است، فرد دیگری وارد می‌شود. فعالیت فرد اول (.....) محسوب می‌شود؛ او برای رعایت حقوق فرد دوم (.....)، آهسته به مطالعه ادامه می‌دهد (.....). ۱) کنش اجتماعی - ارزش - هنجار ۲) کنش اجتماعی - هنجار - ارزش ۳) پدیده اجتماعی - ارزش - هنجار ۴) کنش انسانی - هنجار - ارزش	۵
۱	مفهوم کنش اجتماعی که تو ذهن‌تون هست؟ پس پارفتت جواب بدهید.			نوع کنش (فردی / اجتماعی) را در مثال‌های زیر، مشخص کنید. الف) سلام کردن (.....) ب) دست‌دادن (.....) پ) تبریک‌گفتن (.....) ت) فکر کردن (.....)	۶
۱/۵				مفاهیم زیر را تعریف کنید. الف) هنجار: ب) پدیده اجتماعی: پ) ارزش:	۷
درس سوم					
۱				در جاهای خالی، عبارات مناسب بنویسید. الف) جامعه و فرهنگ پیامدهایی را به دنبال دارند که و را برای کنش‌های بعدی انسان‌ها فراهم می‌سازد. ب) برخی از فرهنگ‌ها، نیازهای روحی و انسان را نادیده می‌گیرند و برخی، نیازهای و دنیوی را.	۸
۱				به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه بدهید. الف) بخش‌هایی از فرهنگ که مربوط به قوم و گروه خاصی است، چه نامیده می‌شود؟ ب) مفهوم «فرهنگ» به چه معناست؟	۹

هویت اجتماعی	کلید رشته‌ها به جز انسانی	مدت آزمون: ۶۰ دقیقه	kheilisabz.com	نوبت اول پایه دوازدهم دوره متوسطه دوم	ردیف	
آزمون شماره ۱					نمره	
۱۰	هر یک از موارد زیر، از مصادیق فرهنگ می‌باشند یا جامعه؟ (الف) پوشش زنان بلوچ: (ب) زبان کردی: (پ) مراسم عاشورا در اردبیل: (ت) مردم شهر یزد:				۱	
۱۱	تعاریف ستون اول به کدام یک از مفاهیم ستون دوم مربوط می‌شود؟ (۱ مورد اضافی است).	تعاریف	مفاهیم		۱	
	(الف) مخالف ارزش‌ها، عقاید و هنجارهای فرهنگ عمومی هستند. (ب) بخشی از فرهنگ که مردم جامعه در آن اشتراک دارند. (پ) خرده‌فرهنگ‌های سازگار با فرهنگ عمومی (ت) شیوه زندگی گروهی از انسان‌ها است که با یکدیگر زندگی می‌کنند.		۱- فرهنگ ۲- خرده‌فرهنگ موافق ۳- فرهنگ عمومی ۴- جامعه ۵- ضدفرهنگ			
درس چهارم						
۱۲	در جاهای خالی، عبارات مناسب بنویسید. (الف) محدوده فرهنگ و، از جامعه‌ای به جامعه دیگر متفاوت است. (ب) عقل و وحی، دو ابزار شناخت یا بودن عقاید و ارزش‌ها هستند.				۱	
۱۳	در جدول زیر، دو نمونه از آرمان‌های جامعه ایران را بنویسید:				۱	
		آرمان‌ها				
		بیرون از فرهنگ واقعی	درون فرهنگ واقعی			
		۱- ۲-	۱- ۲-			
۱۴	به سؤالات زیر، پاسخ کامل دهید. (الف) با رسم نمودار، رابطه فرهنگ آرمانی و واقعی را بنویسید. (ب) وظیفه برنامه‌ریزان فرهنگی چیست؟				۲	
درس پنجم						
۱۵	صحیح و غلط بودن موارد زیر را مشخص نمایید. (الف) ویژگی‌های انتسابی، ویژگی‌هایی هستند که خودمان آن‌ها را شکل می‌دهیم یا در شکل‌گیری آن‌ها سهم زیادی داریم. (ب) هر جامعه و فرهنگی با توجه به عقاید و ارزش‌هایش، با نوع خاصی از هویت اخلاقی و روانی افراد سازگار است.				۰/۵	
۱۶	جمله «یک انسان باتقوا، جهانی را تغییر می‌دهد.» بر تعامل بین کدام بخش‌های هویتی دلالت دارد؟ (۱) اجتماعی - نفسانی (۲) نفسانی - اجتماعی (۳) طبیعی - نفسانی (۴) جسمانی - غیرجسمانی				۰/۵	
۱۷	نوع ویژگی‌های هویتی زیر را در جدول مشخص نمایید (علامت بزنید).				۱/۵	
		ویژگی	ثابت	متغیر	فردی	اجتماعی
		(الف) زمان تولد				
		(ب) ایرانی بودن				
		(پ) موقعیت اجتماعی				
۱۸	با ذکر مثال، تأثیر فرهنگ غرب و اسلامی بر طبیعت و ابعاد جسمانی افراد را با یکدیگر مقایسه کنید.					۱/۵
۲۰	جمع نمرات	موفق باشید				

شماره	kheilisabz.com	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	کلید رشته‌ها به جز انسانی	هویت اجتماعی
نمره	آزمون شماره ۹			ردیف
۲/۵	<p>در جاهای خالی، عبارات مناسب بنویسید.</p> <p>الف) پیامدهای ارادی و غیرارادی کنش انسانی به ترتیب و است.</p> <p>ب) جوامع غربی طی جنگ‌های صلیبی، تحولات هویتی پیدا کردند و از غرب قرون وسطی به غرب قرون جدید تبدیل شدند.</p> <p>پ) مدار خواست و ارادهٔ کسانی است که قدرت بر آن‌ها اعمال می‌شود. قدرتی که موافق حکم خداوند است، دارد.</p> <p>ت) منظور از تحرک یعنی تحرکی که برای یک فرد در طول زندگی خودش اتفاق می‌افتد و تحرک برای یک فرد نسبت به والدینش رخ می‌دهد.</p> <p>ث) هویت ایران قبل از ظهور اسلام، هویتی و آمیخته با بوده است.</p>			۱
۲	<p>به سؤالات چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید.</p> <p>الف) آلودگی سواحل دریای خزر، به علت کنش‌های اجتماعی انسان‌ها، بیانگر چیست؟</p> <p>(۱) تأثیر جهان اجتماعی بر طبیعی (۲) تأثیر طبیعت بر جهان اجتماعی (۳) تأثیر خصوصیات روانی و اخلاقی در طبیعت (۴) تأثیر خصوصیات نفسانی بر طبیعی</p> <p>ب) به مجموعه فعالیت‌هایی که برای پذیرش فرهنگ و انطباق دادن افراد با انتظارات جامعه انجام می‌شود، می‌گویند. جامعه با روش می‌کوشد افراد را قانع کند که عقاید و ارزش‌های جامعه را بپذیرند.</p> <p>(۱) فرهنگ پذیری - اقناع (۲) جامعه‌پذیری - تبلیغ (۳) کنترل اجتماعی - تبلیغ (۴) تبلیغ - تشویق</p> <p>پ) صحیح و غلط بودن موارد زیر را مشخص نمایید.</p> <p>- جامعهٔ ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود، به صورت قلب تپندهٔ بیداری اسلامی درآمد.</p> <p>- جوامع اسلامی و مسلمانان در جنگ‌های صلیبی، به جذب و هضم مهاجمان پرداختند.</p> <p>- متفکران ایرانی در رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب، آثاری مانند غرب‌زدگی را پدید آوردند.</p> <p>(۱) ص - ص - غ (۲) ص - غ - غ (۳) غ - غ - ص (۴) ص - غ - ص</p> <p>ت) در دنیای کنونی، ایران چگونه می‌خواهد هویت اقتصادی خود را بازسازی کند؟</p> <p>(۱) با الگوگرفتن از دانش و فناوری جوامع توسعه‌یافته (۲) خام‌فروشی ثروت‌های طبیعی کشور (۳) تغییر اساسی هویت اقتصادی جامعه (۴) با اجرای قانون اساسی و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی</p>			۲
۲/۵	<p>به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>الف) برخاستن نمایندگان مجلس جهت موافقت با طرح‌های قانونی، بیانگر کدام‌یک از ویژگی‌های کنش انسانی است؟</p> <p>ب) وظیفهٔ برنامه‌ریزان فرهنگی چیست؟</p> <p>پ) اعتقاد به آخرت در بین مسلمانان، درون قلمرو فرهنگ واقعی قرار دارد یا بیرون آن؟</p> <p>ت) کدام دسته از علل تحولات فرهنگی، به کاستی‌های موجود در فرهنگ جامعه بازمی‌گردد؟</p> <p>ث) چرا در برخی کشورهای غربی، از تحصیل دختران باحجاب جلوگیری می‌شود؟</p>			۳
۱	<p>موارد زیر، بیانگر کدام‌یک از پدیده‌های اجتماعی هستند؟</p> <p>الف) احترام به پرچم کشور (.....)</p> <p>ب) برخاستن به هنگام پخش سرود ملی کشور (.....)</p> <p>پ) تبلیغات رسانه‌ها برای صرفه‌جویی در مصرف آب و برق (.....)</p> <p>ت) برخورد پلیس با مجرمان (.....)</p>			۴
۱	<p>موارد زیر، از مصادیق فرهنگ هستند یا جامعه؟</p> <p>الف) پوشش زنان هندی:</p> <p>ب) مردم شهر بوشهر:</p> <p>پ) موسیقی محلی کردستان:</p> <p>ت) صنایع دستی مردم اصفهان:</p>			۵
۱	<p>در موارد زیر، به کدام نوع از خودبیگانگی اشاره شده است؟</p> <p>الف) جامعهٔ خودباخته‌ای که در مواجهه با جامعهٔ دیگر، هویت فرهنگی خود را از یاد می‌برد. (.....)</p> <p>ب) در فرهنگی که از عقاید و ارزش‌های حق برخوردار نباشد، انسان‌ها از حقیقت خود و هستی دور می‌مانند. (.....)</p>			۶

هویت اجتماعی	کلیه رشته‌ها به جز انسانی	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	kheilisabz.com	هویت اجتماعی				
ردیف	آزمون شماره ۹			نوبت دوم پایه دوازدهم دوره متوسطه دوم				
۷	<p>ملاک‌های دسته‌بندی نظام‌های سیاسی از نظر عبارت‌اند از:</p> <p>۱- براساس تعداد افراد تأثیرگذار و تصمیم‌گیرنده</p> <p>۲- الف: ب:</p>			نمره				
۸	<p>جایگاه و نوع تحرک اجتماعی موارد زیر را روی نمودار نشان دهید.</p> <p>الف) به صدارت رسیدن امیرکبیر</p> <p>ب) مربی تیم دسته یک فوتبال، که مربی تیم دسته دوم می‌شود.</p>			۱				
								
۹	<p>تعاریف ستون اول، به کدام‌یک از مفاهیم ستون دوم مربوط می‌شود؟ (۱ مورد اضافی است.)</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="text-align: center; width: 50%;">ستون اول</td> <td style="text-align: center; width: 50%;">ستون دوم</td> </tr> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> ☐ الف) نظام سیاسی که در برخی جوامع اسلامی مورد توجه قرار گرفته است. ☐ ب) نوعی نظام سیاسی که با خواست و اراده اکثریت مردم سازمان می‌یابد. ☐ پ) حاکمیت اکثریت مردم ☐ ت) جامعه‌ای است که براساس قوانین الهی شکل می‌گیرد. </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> ☐ ۱- مدینه فاضله ☐ ۲- جمهوری ☐ ۳- جمهوری اسلامی ☐ ۴- دموکراسی ☐ ۵- لیبرال دموکراسی </td> </tr> </table>			ستون اول	ستون دوم	<ul style="list-style-type: none"> ☐ الف) نظام سیاسی که در برخی جوامع اسلامی مورد توجه قرار گرفته است. ☐ ب) نوعی نظام سیاسی که با خواست و اراده اکثریت مردم سازمان می‌یابد. ☐ پ) حاکمیت اکثریت مردم ☐ ت) جامعه‌ای است که براساس قوانین الهی شکل می‌گیرد. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ ۱- مدینه فاضله ☐ ۲- جمهوری ☐ ۳- جمهوری اسلامی ☐ ۴- دموکراسی ☐ ۵- لیبرال دموکراسی 	۱
ستون اول	ستون دوم							
<ul style="list-style-type: none"> ☐ الف) نظام سیاسی که در برخی جوامع اسلامی مورد توجه قرار گرفته است. ☐ ب) نوعی نظام سیاسی که با خواست و اراده اکثریت مردم سازمان می‌یابد. ☐ پ) حاکمیت اکثریت مردم ☐ ت) جامعه‌ای است که براساس قوانین الهی شکل می‌گیرد. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ ۱- مدینه فاضله ☐ ۲- جمهوری ☐ ۳- جمهوری اسلامی ☐ ۴- دموکراسی ☐ ۵- لیبرال دموکراسی 							
۱۰	آیا رابطه «هویت فرهنگی جامعه > هویت اجتماعی افراد» صحیح است؟ توضیح دهید.			۱				
۱۱	سیاست‌های جمعیتی چیست و به چه منظور اعمال می‌شود؟			۱/۵				
۱۲	یک مورد از پیامدهایی را که اقتصاد نفتی و تک‌محصولی، برای یک جامعه به وجود می‌آورد، توضیح دهید.			۱				
۱۳	<p>به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه بدهید.</p> <p>الف) یک مورد از تأثیرات اسلام بر هویت ایرانی را بنویسید.</p> <p>ب) یک مورد از تأثیرات انقلاب اسلامی را در جهان اسلام بنویسید.</p>			۲				
۱۴	<p>مفاهیم زیر را تعریف کنید.</p> <p>الف) جامعه‌پذیری:</p> <p>ب) خودآگاهی:</p> <p>پ) نظام سیاسی:</p>			۱/۵				
۲۰	موفق باشید			جمع نمرات				

پاسخنامه تشریحی

۱۷-

ویژگی	ثابت	متغیر	فردی	اجتماعی
الف) زمان تولد	*		*	
ب) ایرانی بودن	*			*
پ) موقعیت اجتماعی		*		*

۱۸- نگاه جوامع و فرهنگ‌های مختلف به بعد جسمانی و بدن انسان، با یکدیگر تفاوت دارد. **مثال:** فرهنگ غرب بر بُعد جسمانی و زیبایی بدنی تأکید می‌کند و هر نوع تصرف در طبیعت و بدن را مجاز می‌داند. در فرهنگ اسلامی، انسان حق ندارد، تصرفاتی را که مخالف اراده حکیمانۀ الهی است در طبیعت و بدن خود انجام دهد.

ازمون شماره ۱ (نوبت اول)

۱- الف) در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، «کنش» می‌گویند.

ب) به انجام‌دهنده کنش، «کنشگر» می‌گویند.

پ) پیامدهایی که به اراده انسان‌ها، یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر، وابسته است.

۲- الف) ارادی بودن (ب) هدفدار بودن (پ) معنادار بودن

۳- الف) پیامد غیرارادی (ب) پیامد ارادی

۴- الف) صحیح (ب) غلط

عبارة صحیح: پدیده‌های اجتماعی، معنادار هستند. (نه پدیده‌های طبیعی)

ب) غلط

عبارة صحیح: کنش اجتماعی حتماً با توجه به دیگران صورت می‌گیرد.

ت) صحیح

۵- گزینه «۱»

۶- الف) سلام کردن (اجتماعی) (ب) دست‌دادن (اجتماعی)

پ) تبریک گفتن (اجتماعی) (ت) فکر کردن (فردی)

۷- الف) هنجار اجتماعی: شیوه انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است.

ب) پدیده اجتماعی: کنش اجتماعی و پیامدهای آن

پ) ارزش‌های اجتماعی: پدیده‌های مطلوب که مورد توجه و پذیرش همگان بوده و افراد یک جامعه، نسبت به آن‌ها گرایش و تمایل دارند.

۸- الف) فرصت‌ها - محدودیت‌ها (ب) معنوی - مادی

۹- الف) خرده‌فرهنگ

ب) فرهنگ، به شیوه زندگی گروهی از انسان‌ها گفته می‌شود که با یکدیگر زندگی می‌کنند.

۱۰- الف) فرهنگ (ب) فرهنگ (پ) فرهنگ (ت) جامعه

۱۱- الف) ۵ (ب) ۳ (پ) ۲ (ت) ۱

(مورد ۴ اضافی است.)

۱۲- الف) آرمانی - واقعی (ب) حق - باطل

۱۳-

آرمان‌ها	
بیرون از فرهنگ واقعی	درون فرهنگ واقعی
۱- ساده‌زیستی	۱- احترام به والدین
۲- قانون‌گرایی	۲- کمک به مستمندان

۱۴- الف) محدوده فرهنگ آرمانی و واقعی براساس عمل مردم تغییر می‌کند. هر اندازه مردم مطابق آرمان‌ها عمل کنند، به همان اندازه آرمان‌ها وارد فرهنگ واقعی می‌شوند. در غیر این صورت، فرهنگ واقعی از فرهنگ آرمانی فاصله می‌گیرد.

ب) برنامه‌ریزان فرهنگی هر جامعه تلاش می‌کنند تا از طریق تعلیم و تربیت، زمینه تحقق هر چه بیشتر فرهنگ آرمانی و ورود آن به قلمرو فرهنگ واقعی را فراهم کنند.

۱۵- الف) غلط

عبارة صحیح: ویژگی‌های اکتسابی، ویژگی‌هایی هستند که خودمان آن‌ها را شکل می‌دهیم یا در شکل‌گیری آن‌ها سهم زیادی داریم.

ب) صحیح

۱۶- گزینه «۲»

﴿آزمون شماره ۹ (نوبت دوم)﴾

- ۱- الف) احتمالی - قطعی
ب) مسیحی - سکولار
پ) مقبولیت - مشروعیت
ث) دینی و توحیدی - اساطیر
ت) درون نسلی - میان نسلی

۲- الف) گزینه «۱»

ب) گزینه «۲»

۳- الف) معنادار بودن

ب) تلاش می‌کنند از طریق تعلیم و تربیت، زمینه تحقق بیشتر فرهنگ آرمانی و ورود آن به قلمرو فرهنگ واقعی را فراهم کنند.

پ) درون قلمرو فرهنگ واقعی

ت) علل درونی

ث) زیرا این جوامع به هویت دینی و معنوی افراد اجازه بروز نمی‌دهند.

۴- الف) ارزش

ب) هنجار

پ) جامعه‌پذیری

۵- الف) فرهنگ

ب) جامعه

پ) فرهنگ

۶- الف) از خودبیگانگی تاریخی

ب) از خودبیگانگی فطری

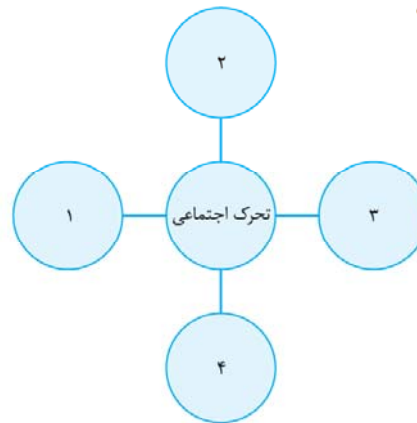
۷- ارسطو

۲- روش تصمیم‌گیری الف) نظام‌هایی که حاکمان براساس اهداف و اغراض خود تصمیم می‌گیرند.

ب) نظام‌هایی که حاکمان براساس حقیقت و فضیلت و با توجه به موازین عقلی تصمیم می‌گیرند.

۸- الف) شماره ۲ - تحرک صعودی

ب) شماره ۴ - تحرک نزولی

۹- الف) ۳ ب) ۵ پ) ۴ ت) ۱

(مورد ۲ اضافی است.)

۱۰- غلط می‌باشد.

هویت فرهنگی جامعه > هویت اجتماعی افراد

هویت فرهنگی جامعه گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است و هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جامعه و متناسب با آن شکل می‌گیرد.

۱۱- سیاست‌هایی که نظام سیاسی برای حل مشکل جمعیت اتخاذ می‌کند و با همراهی مردم راهکارهایی را به اجرا در می‌آورد. سیاست‌های جمعیتی می‌تواند در جهت افزایش یا کاهش جمعیت باشد.

۱۲- اقتصاد نفتی، اقتصادی تک‌محصولی است و به دلیل آن که درآمدی هنگفت و بدون زحمت نصیب جامعه می‌کند، انگیزه فعالیت‌های تولیدی را کاهش می‌دهد.

۱۳- الف) اقوام ایرانی، پس از آشنایی با اسلام، عناصر اساطیری هویت خود را کنار گذاشتند و به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و جامعه‌ای اسلامی ساختند. ب) جامعه ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود، به صورت قلب تپنده بیداری اسلامی درآمد.

۱۴- الف) فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود.

ب) بخشی از هویت ما، که آگاهانه است؛ یعنی آن را می‌شناسیم یا دیگران برایمان بازگو می‌کنند.

پ) مجموعه سازوکارهایی که برای اعمال سیاست‌های جامعه وجود دارد.

درس نامه توپ برای شب امتحان

پیامدهای کنش

هر کنشی آثار و پیامدهایی دارد که شامل پیامدهای ارادی و پیامدهای غیرارادی می‌باشند. برای درک تفاوت این پیامدها از یکدیگر، به اطلاعات جدول زیر توجه کنید:

۱- پیامدهایی که به اراده انسان‌ها، یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته است.	پیامدهای ارادی
۲- این دسته از پیامدها خودشان کنش هستند و باید کنشگری آن‌ها را انجام دهد.	
۳- پیامدهای ارادی کنش، احتمالی‌اند؛ یعنی ممکن است انجام بشوند یا نشوند.	
۱- پیامدهایی که به اراده انسان‌ها بستگی ندارند.	پیامدهای غیرارادی
۲- این دسته از پیامدها، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آن‌ها را انجام دهد بلکه نتیجه طبیعی کنش‌اند.	
۳- پیامدهای غیرارادی کنش قطعی‌اند؛ یعنی حتماً انجام می‌شوند.	

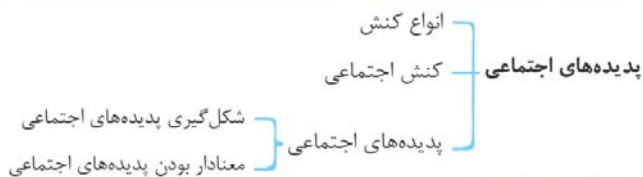
مثال: (پیامدهای ارادی)

دانشجویی کتاب درسی خود را مطالعه می‌کند و در نتیجه آن، اولاً به سؤالات امتحانی پاسخ می‌دهد، ثانیاً استاد متناسب با تلاش او به او نمره می‌دهد. پاسخ‌دادن به سؤالات امتحانی و نمره‌دادن استاد پیامدهای ارادی کنش مطالعه‌کردن است که اولی به اراده خود کنشگر و دومی به اراده دیگری وابسته است.

مثال: (پیامدهای غیرارادی)

۱ وقتی شما پنجره‌ها را باز می‌کنید، هوای کلاس عوض می‌شود.
 ۲ فردی که به صورت مداوم وضو می‌گیرد، دست و صورت او پاکیزه می‌شود.
نکته: معمولاً انسان‌ها کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن انجام می‌دهند و از انجام برخی کنش‌ها، به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند.

درس ۲: پدیده‌های اجتماعی

مفاهیم کلیدی

کنش فردی / کنش اجتماعی / مفهوم دیگران / پدیده‌های اجتماعی / هنجار اجتماعی / ارزش‌های اجتماعی / پدیده‌های طبیعی

انواع کنش

کنش‌ها انواعی دارند. برخی از آن‌ها فردی و برخی اجتماعی‌اند.

کنش اجتماعی

کنش اجتماعی، نوعی کنش است که با توجه به دیگران انجام می‌شود.

در کنش اجتماعی اراده و آگاهی کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌ها است.

نکته: کنش اجتماعی تنها در حضور دیگران صورت نمی‌گیرد. (رعایت قوانین راهتمایی و رانندگی در نیمه‌شب و به دور از چشم دیگران و حتی دوربین‌های مخفی، کنش اجتماعی است.)

درس ۱: کنش‌های ما

کنش / کنشگر / کنشگر
 ویژگی‌های کنش
 پیامدهای کنش

مفاهیم کلیدی

کنش / کنشگر / آگاهانه‌بودن کنش / ارادی‌بودن کنش / هدف‌دار بودن کنش / معنادار بودن کنش / پیامدهای ارادی کنش / پیامدهای غیرارادی کنش

کنش / کنشگر

در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، «کنش» و به انجام‌دهنده آن «کنشگر» می‌گویند. بر این اساس، فعالیت‌هایی مانند نمازخواندن، مطالعه و ورزش کردن که با اراده و آگاهی ما انسان‌ها انجام می‌شوند، کنش محسوب می‌شوند، اما ضربان قلب و گردش خون در بدن، کنش محسوب نمی‌شوند.

ویژگی‌های کنش

کنش ما انسان‌ها، دارای ویژگی‌هایی هستند که در جدول زیر ملاحظه می‌کنید.

ویژگی‌های کنش	تعریف	مثال
۱- آگاهانه‌بودن	کنش وابسته به آگاهی آدمی است و بدون آگاهی انجام نمی‌شود.	- سخن‌گفتن یک کنش است. اگر ما آگاهی خود را نسبت به کلمات و معانی آن‌ها از دست بدهیم، نمی‌توانیم صحبت کنیم.
۲- ارادی‌بودن	کنش به اراده انسان وابسته است؛ یعنی تا اراده و خواست انسان نباشد، کنش انجام نمی‌شود. پس برای انجام کنش، علاوه بر آگاهی، اراده انسان نیز ضروری است.	- شما پس از برگشت از دبیرستان، اراده می‌کنید که ابتدا استراحت کنید و بعد تکالیف درسی خود را انجام دهید یا برعکس.
۳- هدف‌دار بودن	فعالیت انسان با قصد و هدف خاصی انجام می‌شود، اگرچه ممکن است همیشه به آن هدف نرسد.	- فردی از میان جمع برمی‌خیزد و با قصد و هدف خاصی (تغییر هوا) در و پنجره اتاق را باز می‌کند.
۴- معنادار بودن	با توجه به موارد فوق، کنش انسان، برخلاف فعالیت سایر مخلوقات، معنادار است. انسان‌ها با توجه به معنای کنش، آن را انجام می‌دهند.	- دانش‌آموزی در کلاس، دست خود را بالا می‌آورد، معنای کار او اجازه‌خواستن از معلم است. معلم نیز چون معنای کنش او را درمی‌یابد، می‌تواند به او پاسخ مناسب بدهد.

○ حالا به یک مثال جالب در مورد معنادار بودن کنش دقت کنید:

بوق‌زدن راننده، یک کنش است که در موقعیت‌های مختلف، معانی متفاوتی دارد، مانند: سوارکردن مسافر / سلام‌کردن به یک دوست / خداحفاظتی از یک دوست دیگر! / اظهار شادی در عروسی / اعتراض به برخی رانندگان و ... می‌بینید: یک کنش و این همه معنی!

مفاهیم کلیدی

جامعه / فرهنگ / فرهنگ عمومی / خرده فرهنگ / خرده فرهنگ موافق / ضد فرهنگ / پیامدهای جامعه و فرهنگ / فرصت‌ها / محدودیت‌ها

جامعه و فرهنگ

جامعه و فرهنگ دو پدیده کلان هستند که توسط انسان‌ها پدید آمده‌اند. جامعه، به گروهی از انسان‌ها گفته می‌شود که برای سالیان متمادی با یکدیگر زندگی می‌کنند؛ مانند جامعه ایران.

فرهنگ، شیوه زندگی گروهی از انسان‌هاست که با یکدیگر زندگی می‌کنند؛ مانند فرهنگ ایرانی. مصادیق فرهنگ عبارتند از: نوع پوشش افراد جامعه، گویش‌ها، آداب و رسوم، ارزش‌ها و باورهای اخلاقی و ...

جامعه و فرهنگ را می‌توان به یک موجود زنده تشبیه کرد. جامعه مانند جسم و کالبد و فرهنگ همانند جان و روح آن است. جامعه بدون فرهنگ وجود ندارد و فرهنگ بدون جامعه پدید نمی‌آید.

جوامع مختلف، فرهنگ‌های متفاوت دارند؛ یعنی شیوه‌های متفاوتی برای زندگی با یکدیگر دارند؛ زیرا فرهنگ آگاهی مشترک مردم یک جامعه است و از راه آموزش و تربیت از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود.

تقسیمات فرهنگ

فرهنگ عمومی و خرده فرهنگ

شیوه زندگی مردم در همه مناطق یکسان نمی‌باشد. ما ایرانی‌ها، خود را ایرانی می‌دانیم، از حقیقت دفاع می‌کنیم و ظلم و بی‌عدالتی را بد می‌شماریم و ... اما، همه با گویش و لهجه یکسانی سخن نمی‌گوییم. مردم در شهرهای مختلف ایران خصوصیات اخلاقی و رفتاری متفاوتی دارند.

آن بخش از فرهنگ که مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند، فرهنگ عمومی نام دارد. بخش‌هایی از فرهنگ که مربوط به قوم، قشر، صنف و گروه خاصی است، خرده فرهنگ نامیده می‌شود.

انواع خرده فرهنگ‌ها

خرده فرهنگ‌ها، به دو دسته تقسیم می‌شوند. تعاریف و مثال‌های مربوط به هر یک را در جدول زیر مشاهده می‌کنید:

انواع خرده فرهنگ	تعریف	مثال
۱- خرده فرهنگ موافق	خرده فرهنگ‌های سازگار با فرهنگ عمومی	- اقوام مختلف - اصناف (پزشکان، خبرنگاران، ...)
۲- خرده فرهنگ مخالف (ضد فرهنگ)	خرده فرهنگ‌های مخالف و ناسازگار با فرهنگ عمومی	(قاچاقچیان، بزهکاران، اوباش و گدایان)

پیامدهای جامعه و فرهنگ (فرصت‌ها/محدودیت‌ها)

آیا جامعه و فرهنگ صرفاً تابع خواست و اراده افراد هستند؟ و یا این‌که خود، پیامدهایی دارند که بر کنش‌های ما تأثیر می‌گذارند؟

انسان‌ها با آگاهی و اراده خود به کنش اجتماعی می‌پردازند و با همین کنش‌ها در ساختن جامعه و فرهنگ و تداوم آن‌ها مشارکت می‌کنند. چه کسانی در ساختن جامعه نقش دارند؟ یکی از جامعه‌شناسان معتقد است که سهم مردگان در ساختن جامعه بیشتر از سهم زندگان است؛ یعنی سهم پیشینیان ما در ساختن جامعه بیشتر از ماست، هم‌چنان که سهم ما در ساختن جامعه و فرهنگ آیندگان بیشتر از آن‌هاست.

ما می‌دانیم؛ جامعه‌ای که در آن متولد شده‌ایم توسط گذشتگان پدید آمده است و باورها و ارزش‌ها و هنجارهای آن شکل گرفته‌اند. ولی، ما انسان‌ها کنشگر منفعل نیستیم. بنابراین می‌توانیم یا در جهت تداوم و پیشرفت جامعه حرکت کنیم و یا آن را تغییر دهیم.

نکته ۲: کنش‌هایی که در حضور دیگران، ولی بدون توجه به آن‌ها اتفاق می‌افتد، کنش اجتماعی محسوب نمی‌شوند. (رفتار فردی که در کلاس درس حضور دارد ولی بی‌توجه به اطرافیان در ذهن خود رودخانه‌ای خروشان را تخیل می‌کند، کنش اجتماعی نیست). اگر در عبارات فوق دقت کرده باشید، متوجه می‌شوید «دیگران» در کنش اجتماعی نقش اساسی دارند. حالا این «دیگران» چه کسانی هستند؟

منظور از دیگران، یعنی کسانی که کنشگران، با توجه به آن‌ها دست به کنش می‌زنند. مانند: غریبه / آشنا / دوست / دشمن / گذشتگان / معاصرین / آیندگان / مؤمن / کافر / ... کنش ما در مقابل آن‌ها یکسان نیست و در برابر هر گروه، با آداب خاصی رفتار می‌کنیم.

پدیده‌های اجتماعی

به کنش اجتماعی و پیامدهای آن «پدیده اجتماعی» می‌گویند. کنش اجتماعی، خردترین پدیده اجتماعی است و سایر پدیده‌های اجتماعی آثار و پیامدهای آن می‌باشند.

بانک، مسجد، پلیس، مدرسه، خانواده، گروه دوستان، نمادها، هنجارها و ارزش‌های اجتماعی و ... نمونه‌هایی از پدیده‌های اجتماعی هستند. اگر این پدیده‌ها وجود نداشته باشند، ما نمی‌توانیم با هم زندگی کنیم.

شکل‌گیری پدیده‌های اجتماعی

پدیده‌های اجتماعی در ارتباط با یکدیگر شکل می‌گیرند. نمونه‌ای از این ارتباط، در مثال زیر بیان شده است:

فردی به تنهایی و با صدای دلخواه در مکانی مطالعه می‌کند. (کنش انسانی) حال اگر فرد دیگری وارد اتاق شود، مطالعه او به یک کنش اجتماعی تبدیل می‌شود و پای ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی را به میان می‌آورد. او برای رعایت حقوق دیگری (ارزش) باید آرام مطالعه کند. (هنجار)

با توجه به این مثال، هنجارها و ارزش‌های اجتماعی چه ارتباطی با کنش اجتماعی دارند؟ هنجار اجتماعی، شیوه انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. ارزش‌های اجتماعی، آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی‌اند که مورد توجه و پذیرش همگان بوده و افراد یک جامعه، نسبت به آن‌ها گرایش و تمایل دارند.

اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و هیچ‌یک از ارزش‌های اجتماعی مانند عدالت، امنیت و آزادی محقق نمی‌شوند.

ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی بعد از این‌که از طریق کنش‌های اجتماعی تحقق پیدا کردند، پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی را ضروری می‌سازند تا از طریق تعلیم و تربیت و تشویق و تنبیه، ارزش‌ها و هنجارها را به افراد منتقل کنند. افراد نیز با انجام کنش‌ها براساس ارزش‌ها و هنجارها، به آن‌ها تداوم می‌بخشند.

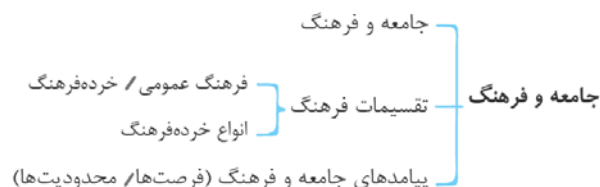
معنادار بودن پدیده‌های اجتماعی

پدیده‌های اجتماعی را، انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند و از آن‌جا که افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی معنادار هستند.

برای فهم معنادار بودن پدیده‌های اجتماعی در مقایسه با پدیده‌های طبیعی، به مثال زیر توجه کنید:

کوه یک پدیده طبیعی و ساختمان اداری، پدیده‌ای اجتماعی است. با مقایسه آن‌ها، می‌توان به نقش اراده و آگاهی در به وجود آوردن پدیده‌های اجتماعی (ساختمان اداری) و در نتیجه معنادار بودن آن پی برد. حال آن‌که پدیده‌های محسوس و طبیعی (کوه) با اراده و آگاهی انسان‌ها ایجاد نمی‌شود و معنادار نمی‌باشد.

درس ۳: جامعه و فرهنگ

آرمانی یا واقعی بودن یک پدیده براساس نوع نگاه و رفتار افراد و جوامع تعیین می‌شود. پدیده‌ای در یک جامعه، درون فرهنگ آرمانی و در جامعه دیگر درون فرهنگ واقعی قرار می‌گیرد. امنیت برای یک کشور آشوب‌زده، پدیده‌ای درون فرهنگ آرمانی و برای یک کشور بسامان درون فرهنگ واقعی است.

در یک جامعه نیز، پدیده‌ای صرفاً در برهه‌ای از زمان آرمان است و زمانی دیگر و بعد از تحقق آن، به واقعیت تبدیل می‌شود.

فرهنگ حق و فرهنگ باطل

واقعیت‌های هر جامعه را می‌توان براساس آرمان‌ها و ارزش‌های آن ارزیابی کرد، یعنی بررسی نمود که آیا مردم مطابق آرمان‌ها و ارزش‌هایشان عمل می‌کنند یا نه؟ ولی آیا همه ارزش‌ها و آرمان‌ها درست‌اند و آیا راهی برای ارزیابی آرمان‌ها و ارزش‌ها نیز وجود دارد؟ بخش‌هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد، فرهنگ حق و بخش‌هایی که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و براساس خرافات شکل گرفته باشد، فرهنگ باطل است. نمونه‌هایی از ارزش‌های حق و باطل، در جدول زیر مشاهده می‌شود:

ارزش‌های باطل	ارزش‌های حق
شرک	عقیده به توحید
ظلم	وفای به عهد
بی‌عدالتی	عدالت
تجاوز به حقوق دیگران	حمایت از مظلومان

شناسایی حق یا باطل بودن بخش‌های مختلف فرهنگ

حق یا باطل بودن هر بخش از فرهنگ با علم متناسب با همان بخش شناخته می‌شود. علوم تجربی می‌توانند دربارهٔ فنون و روش‌های اجرایی داوری کنند. مثلاً درست یا نادرست بودن شیوهٔ مداوای بیماران را با روش‌های تجربی می‌توان شناخت. حق یا باطل بودن عقاید و ارزش‌ها را نمی‌توان با علوم تجربی شناخت. عقل و وحی دو ابزار شناخت عقاید و ارزش‌ها هستند.

حق یا باطل بودن عقاید، ارزش‌ها و هنجارها، براساس آگاهی یا جهل، توجه یا بی‌توجهی مردم جوامع مختلف نسبت به آن‌ها تعیین نمی‌شود.

نژادپرستی و شرک از عقاید و ارزش‌های باطل و توحید و عدالت، از عقاید و ارزش‌های حق‌اند و درستی آن‌ها با موافقت یا مخالفت آدمیان تغییر نمی‌کند.

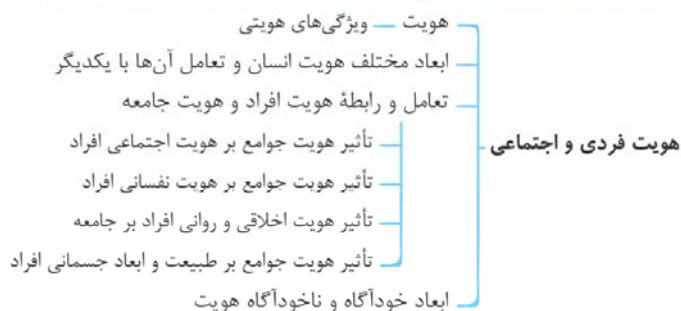
نحوهٔ ورود عقاید و ارزش‌های حق به فرهنگ آرمانی و واقعی

جوامع مختلف با ایمان به حق، حقیقت را به فرهنگ آرمانی وارد می‌کنند و با عمل به حق، آن را به فرهنگ واقعی وارد می‌نمایند. اگر جوامع مختلف به حق ایمان نیاورند و براساس آن عمل نکنند، حق به فرهنگ آرمانی و واقعی آن‌ها راه پیدا نخواهد کرد؛ بنابراین هر چند حقایق ثابت‌اند، ولی از نظر وارد شدن به فرهنگ آرمانی و واقعی جوامع، تغییرپذیرند؛ یعنی برای جوامع امکان پذیرش حق و باطل وجود دارد، اما حق و باطل براساس گزینش آن‌ها دچار تغییر نمی‌شوند.

نکته: فرهنگ حق، معیار ارزیابی همهٔ فرهنگ‌ها است.

درس ۵

هویت فردی و اجتماعی

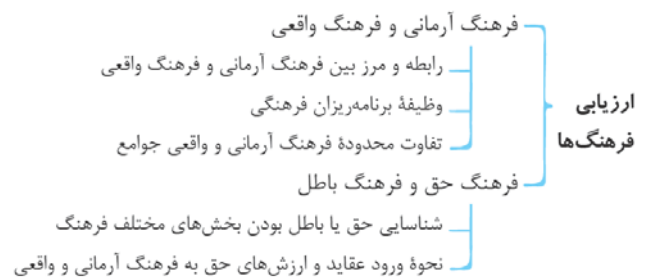
جامعه و فرهنگ با آگاهی و ارادهٔ انسان‌ها پدید می‌آیند و پس از آن که با کنش‌های انسان‌ها تحقق پیدا کردند، پیامدهایی را (به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها) به وجود می‌آورند. این فرصت‌ها و محدودیت‌ها، مانند دو روی یک سکه، به یکدیگر وابسته‌اند و هیچ‌کدام بدون دیگری تحقق نمی‌یابند.

تا زمانی که هر فرهنگ و جامعه‌ای، از طریق مشارکت اجتماعی افراد پابرجاست، پیامدهای آن نیز باقی است. با تغییر جامعه و فرهنگ، پیامدهای آن نیز تغییر می‌کند و جامعه و فرهنگ جدیدی را با پیامدهای جدید، به وجود می‌آورد.

جوامع و فرهنگ‌های مختلف، فرصت‌ها و محدودیت‌های متفاوتی را برای افراد جامعه فراهم می‌سازند.

برخی از آن‌ها نیازهای روحی و معنوی انسان را نادیده می‌گیرند و برخی، نیازهای مادی و دنیوی را.

درس ۴: ارزیابی فرهنگ‌ها

مفاهیم کلیدی

فرهنگ آرمانی / فرهنگ واقعی / فرهنگ حق / فرهنگ باطل

فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی

همهٔ ما در یک جامعه که دارای فرهنگ است متولد شده‌ایم. با مقایسهٔ جامعهٔ خود با سایر جوامع، یا حتی جامعهٔ گذشتهٔ خودمان، پی می‌بریم که جامعه و فرهنگ تنها یک شکل ندارد و انسان‌ها، انواع جوامع و فرهنگ‌ها را پدید می‌آورند.

یک راه ارزیابی فرهنگ‌ها، بررسی آرمان‌ها و ارزش‌هایشان است. مردمی که در یک جامعه زندگی می‌کنند، آرمان‌ها و ارزش‌های مشترکی دارند، وقتی مردم مطابق آرمان‌ها عمل کنند، آرمان‌ها به واقعیت تبدیل می‌شوند. البته مردم همواره مطابق آرمان‌های جامعهٔ خود عمل نمی‌کنند.

بخشی از فرهنگ که مردم یک جامعه از آن جانبداری می‌کنند و رعایت آن را لازم می‌دانند اما در عمل ممکن است آن را نادیده بگیرند، «فرهنگ آرمانی» نامیده می‌شود. آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل می‌کنند «فرهنگ واقعی» نام دارد.

رابطه و مرز بین فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی

مرز و محدودهٔ فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی براساس عمل مردم تغییر می‌کند. هر اندازه مردم مطابق آرمان‌ها و ارزش‌ها عمل کنند، به همان اندازه، آرمان‌ها وارد فرهنگ واقعی می‌شوند. اما اگر مردم به ارزش‌هایی که در فرهنگ آرمانی رعایت آن‌ها لازم دانسته می‌شود، عمل نکنند، فرهنگ واقعی از فرهنگ آرمانی فاصله می‌گیرد.

وظیفهٔ برنامه‌ریزان فرهنگی

برنامه‌ریزان فرهنگی هر جامعه تلاش می‌کنند تا از طریق تعلیم و تربیت، زمینهٔ تحقق هر چه بیشتر فرهنگ آرمانی و ورود آن به قلمرو فرهنگ واقعی را فراهم کنند.

تفاوت محدودهٔ فرهنگ آرمانی و واقعی جوامع

محدودهٔ فرهنگ آرمانی و واقعی در هر جامعه‌ای دستخوش تغییر می‌شود و از جامعه‌ای به جامعهٔ دیگر متفاوت است؛ زیرا:

